

Én kis kertem kerteltem

45 perces készségfejlesztő óra
(magyar, ének-zene, dráma, testnevelés)

Miről szól ez a tanegység?

Ráhangolódás a témára mondókák, játékok segítségével, miközben a mozgáskoordinációt, szövegmondást, hangos olvasást is fejlesztjük.

Áttekintő vázlat

1.1 Én kis kertem kerteltem	45 perc
1.1a Én kis kertem kerteltem	10 perc
1.1b Tuli-tuli, tulipán	10 perc
1.1c Madarak voltunk	10 perc
1.1d Egyedem-begyedem	15 perc
Összesen:	45 perc

Előkészületek

Az óra több fogójátékot is tartalmaz, ezért tarthatjuk részben a szabadban (például az óra az udvaron kezdődik) vagy a tornateremben, esetleg az osztályteremben, a bútorokat előzetesen a fal mellé tolva.

1. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Én kis kertem kerteltem...
– magyar népi mondóka
Tuli-tuli, tulipán... – magyar népi mondóka, Tallós (Pozsony)
Madarak voltunk – magyar népi mondóka
Móricz Zsigmond:
A veréb

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Internet, projektor, hangfal

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

1.1 Én kis kertem kerteltem

ABC kuckó

45 perc

1.1a Én kis kertem kerteltem

Játsszuk a gyerekekkel párban az *Én kis kertem kerteltem...* kezdetű tenyeresdi mondóka eredeti játékát úgy, hogy a párok egyik tagja kézbe veszi a társa tenyerét, és a mondókát énekelve végzi a játékmozgásokat! Majd szerepet cserélnek a párok, és fordítva megisméltik a játékot:

10 perc

Én kis kertem kerteltem, – a társunk tenyerében ujjunkkal körzünk, *bazsarózsát ültettem*, – ujjunkkal bökdössük a tenyerét, *szél, szél fújdogálja*, – két tenyerünk közé fogva lengetjük a kezét, *eső, eső veregeti, hú!* – paskoljuk, majd a „hú”-ra eldobjuk a kezét.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Önfeledt játékélményen keresztül fejlesztő mozgás-, hang- és szöveggyakorlatok.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mímes-mozgásos játék
Mondóka éneklése, ritmikus mondogatása
Kiszámoló és fogójátékok
Vers hangos olvasása párban, párbeszédesen
Szómagyarázatok
Madarhangfelvétel meghallgatása

JEGYZETEIM

A dal kottával, hangzó anyaggal elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

A dal követhető mimes nagymozgásokkal is, ahol mindenki ugyanazt a mozgást végzi:

*Én kis kertem kerteltem, – körbemutatunk, körbeforgunk magunk körül,
bazsarózsát ültettem, – ásó, megvető mozdulatot teszünk,
szél, szél fújdogálja, – karunkat lengetjük, mintha a szél fújná,
eső, eső veregeti, – ujjainkat mozzgatjuk lefelé, mintha eső esne,
hú! – leguggolunk.*

1.1b Tuli-tuli, tulipán

10
perc

A *Tuli-tuli, tulipán...* kezdetű kiolvasó mondóka (magyar népi mondóka, Tallós [Pozsony]) fogójátékot indít. A gyerekek körbeállnak, valaki a mondóka ütemére kiszámol, és akire az utolsó szótag jut, az a fogó. A gyerekek azonnal szétfutnak, a fogó pedig utánuk ered. Akit megfog, az lesz az új fogó.

Tuli-tuli, tulipán,	□□□□	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
tuli-tuli tarka,	□□□	ti-ti-ti-ti tá-tá
kezdődik már a játék,	□□□□	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
ez a fogó, rajta!	□□□	ti-ti-ti-ti tá-tá

Néhány fogókör után alakítsuk át az egyszerű fogójátékot színfogóvá, aminek két változatát is játszhatjuk:

1. változat:

Valaki mondja a kiszámolót, akire az utolsó szótag jut, mond egy színt, majd kergetni kezdi a többieket. Csak azt foghatja meg, akin a mondott szín rajta van. Akit sikerül megfogni, az lesz a következő fogó, de előbb ő is mond egy színt (ugyanazt nem lehet, ami már korábban elhangzott), és a játék hasonlóan folytatódik tovább.

2. változat:

Hasonló az előző játékhoz, de most a szín védelmet ad. Akin a mondott szín van, azt nem lehet megfogni, sőt védelmet is nyújthat valakinek, ha megfogja a kezét. (A kézfogással párba állók megállnak. Ha elengedik a kezüket, és futni kezdenek, a fogó újra kergetheti a védelemből kilépőt.)

1.1c Madarak voltunk

10
perc

A *Madarak voltunk...* kezdetű magyar népi mondóka szintén kiolvasó, ezzel folytassuk a fogójátékot! Valaki a mondóka ütemére kiszámol, és akire az utolsó szótag jut, mond egy számot (tíz és húsz között). A kiszámoló számolással folytatja, akire az utolsó szám jut, az a fogó. A többiek szétrebbennek, mindenki kiterjesztett karral fut, mintha szárnyai lennének.

1.1d Egyedem-begyedem

15
perc

A tanító olvassa fel *Móricz Zsigmond A veréb* című versét, majd a gyerekek is olvassák el párban, mintha két veréb beszélgetne, illetve „csarálna” együtt. A párok maguk osszák fel a verssorokat szerepek szerint: lehet párbeszéd, lehet közös csarálás (együtt mondják ugyanazt), és lehet egy mesélő is, aki az első két sort olvassa (a többi verébszöveg).

A párok párhuzamosan, egymás mellett olvasnak, így lesz nagy csarálás a teremben, de nem baj, most ez a célunk. Ilyen egy „veréblakodalom” is.

Végül néhány vállalkozó pár mutassa is be a saját hangjátékát, amit a többiek hallgassanak meg! Többféle megoldás is szerepeljen!

Végül meghallgathatjuk a házi veréb hangját képek kíséretében (elérhető a ref-tantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

Vedd figyelembe!

Néhány régies kifejezés vagy szóhasználat magyarázatra szorulhat:

- *Csarál*: verébhargon (csicseregve) mondja a magáét.
- *Jó vőn*: jó volna.
- *Ne begyem*: nesze, begyem.

Variáció

A *veréb* című vers és az alapjául szolgáló népi mondóka átírata, új változata olvasható az *ABC-kuckó* 35. oldalán, az *e* betű szövegei között, *Veréb-mese* címmel. Ezt is játékba vonhatjuk, akár mesemondás, közös szövegalkotás is lehet belőle.

